

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Iurispatronatus Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

Romae, 1620

Lib. 8. In quo continetur, vbi, & qualiter fieri debeat præsentatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61772)

LIBER OCTAVVS,

In quo continetur, vbi & qualiter
fieri debeat præsentatio.

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio infra quod tempus, & quo loco
facienda sit.

SVMMARIVM.

1 Præsentatio fieri debet du-
rante tempore dato ad præsen-
tandum.

2 Patronus secuta morte Re-
ctoris statim potest præsen-
tare.

3 Honestum est præsentare
post sepulturam Rectoris.

4 Præsentatio fieri potest qua-
cumque hora diei.

5 Et quacumque die.

6 Actus voluntarij quolibet
die fieri possunt.

7 Processus non fit diebus fe-
riatis, quando lis est super be-
neficio in forma iudicij.

8 Præsentatio potest fieri de
nocte.

9 Præsentatio est actus volun-
tarius, & extraiudicialis, fie-
riq; potest extra territorium
habentis instituere.

10 Processus extra territorium
habentis instituere fieri ne-
quit si lis sit inter præsentatos.

11 Præsentatio fieri potest in
quocumque loco honesto.

12 Præsentatio si fiat iure col-
legij, facienda est in loco con-
sueto dicti Collegij.

1 **P**ræsentatio facienda † est
intra tempus datum ad
præsentandum, idest eo du-
rante quancumque, vt to-
to tit. de iure patronat. & in
superiori libro pluries dictum
2 est. Et ideo patroni † statim
sequu-

- sequuta morte Rectoris possunt nouū præsentare Rectorem, etiam non sepulto Rectore. Doct. in cap. bonæ il secundo, vbi Innocen. Card. Abb. & alij, de elect. De honestate tamen patroni ¶ possent expectare, vt cadauer prius sit traditum sepulturæ, & postea præsentare. ad text. in cap. obeuntibus. distin. 63. & cap. postquam. distin. 50. Et eadem ratione præsentatio ¶ fieri potest quacumque hora diei, cum in ea de necessitate nõ requiratur, quod celebretur Missa de Spiritu sancto, vt per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. parte secunda, quæst. 2. art. 2. Et ideo præsentatio ¶ fieri potest quocumq; die etiam feriato, etiã paschali, cum sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem. Dominic. in cap. concertationi de appellat. lib. 6.
- 6 Actus etiam ¶ voluntarij omnibus diebus fieri possunt. Hostien. in summa tit. de ferijs. §. quid in his agi debeat. per l. actus. C. de ferijs: & præsentatio est de actibus voluntarijs. vide Rocch. de Curte de iurepatronat. verbo honorificum quæst. 35. num. 66.
- 7 Si autem ¶ super beneficio litiget in forma Iudicij, tunc talis processus non fiet diebus feriatis in honorem Dei, cum sit in forma Iudicij. glos. in Clemen. dispendiosam verbo beneficijs de iudic. vide Clem. sæpe, & ibi gloss. de verb. significat. vide Lambert. vbi supra art. 4. Et cum tempus ¶ datum ad præsentandum currat de momento ad momentum, potest fieri etiam de nocte talis præsentatio. Lambertin. vbi supra art. 5. & dantur multi casus, in quibus patroni possunt præsentare post lapsum tempus eis concessum, de quibus in præcedenti libro diximus, & breuiter tradit Lambert. art. 5. vbi supra, & per rationes supradictas, quia præsentatio ¶ est actus voluntarius, & extraiudicialis. Cardin. & Abb. in cap. nouit. de offic. leg. Potest fieri etiam extra territorium, & Diocesim habentis instituere, vbiunque reperitur is, coram quo fieri debet præsentatio, & etiam institutio. Si autem inter ¶ præsentatos sit lis, processus extra territorium habentis instituere fieri non posset; vide Bald. in l.

in l. 3. ff. de offic. proconf. & leg. Cardin. & Abb. in dicto cap. nouit. & Lambertin. vbi
 11 supra art. 6. Et quamuis † electio sit facienda in ecclesia, cap. cum terra. & cap. quod sicut. de elect. vel in alio loco honesto, de consuetudine, nihilominus presentatio fie-

ri potest in ecclesia, & in
 omni loco honesto, in quo reperiatur Episcopus, vel alius habens instituere. Si autem
 12 presentatio † fiat iure Collegij, tunc fieri debet in loco consueto dicti Collegij. Lambertin. vbi supra articulo septimo.

CAPVT SECVNDVM.

Qualiter fieri debeat presentatio à populo, à Collegio, vel à patronis particularibus.

SVMMARIVM.

- 1 Presentatio qualiter fiat quando plures sunt patroni.
- 2 Consensus omnium requiritur, quando aliquid spectat ad omnes.
- 3 Consensus maioris partis quando minori præiudicat, simul expeditur.
- 4 Commune quando aliquid est pluribus vt singulis, consensus separate præstari potest.
- 5 Presentatio si facienda sit nomine collegij, omnes patroni sunt vocandi.
- 6 Alias poterunt agere de Praxis Iurispatron.

contemptu.

- 7 Patroni vt singuli singulariter possunt presentare, & compromittere.
- 8 Patroni sunt vocandi, & valet vocatio etiam si dictum sit ad electionem.
- 9 Patroni quando vt singuli debeant presentare, consuetudo seruetur.
- 10 Modus seruandus in coadunandis patronis.
- 11 Parochiani presentare debentes vocandi sunt, & simul conuenire debent.
- 12 Pisis parochiani patroni conueniunt in ipsa ecclesia vacante.

L

13 Po-

- 13 Populi si sit ius patronatus, omnes de populo vocandi sunt.
- 14 Consuetudo Pisanae Diocesis quando ius patronatus spectat ad Communitatem.
- 15 Antiani electi à populo vice populi presentant.
- 16 Priores Pifarum vice populi presentant.
- 17 Filij familias, feminaeque quando domicilium habent vocari debent, quando ad populum spectat presentatio.
- 18 Masculi hodie tantum admittuntur quando ad populum spectat presentatio.
- 19 Pupilli, vel eorum tutores admittuntur, quando omnes de populo vocantur.
- 20 Pupillus infans si non habeat tutorem, pro eo potest presentare consanguineus.
- 21 Patroni iure Collegij aliquem non patronum ad presentandum admittere non possunt, etiam uno tantum contradicente.
- 22 Maior pars Collegij non potest compromittere presentationem etiam uno contradicente.
- 23 Secus si habeant ius patronatus ut singuli.

Presentatio qualiter fit facienda praesertim cum

- plures sunt patroni, requirit, ut considerentur ea, quae ponit Bart. in l. omnes populi. num. 15. & sequentibus. ff. de iust. & iur. Primum est, quod in his, quae pertinent ad plures, & uniuersos, requiritur simul omnium consensus. cap. in genesi. de election. Secundum in his, quae in quibus consensus maioris partis minori praesudicat, etiam si pertineat ad plures, ut singulos, requiritur, quod illa fiant simul. l. & suum heredem. §. hodie. ff. de pact. Et ideo cum aliquid est commune pluribus, ut singulis, & consensus unius partis alteri parti non praesudicat, licet fiat separatim tenebit actus. per text. in l. fundum. ff. de seruit. rust. praed. His suppositis constitue infra scriptos casus.
- 5 Primus est casus quando patroni sunt vocandi, ut quia ratione Collegij debeant presentare: non solum sunt ipsi vocandi, sed etiam vocari debet procurator alicuius ex dictis patronis, si eiusdem procuratoris notitia habeatur. Cardin. in cap. 3. quaest. 7. de iure patronat.
- 6 Secundus est casus quando

do dicti patroni erant vocandi ad præsentandum, & non fuerunt vocati, nec eorum procuratores: poterunt agere de contemptu, vt in electione. secundam Cardin. in dicto cap. 3. quæst. 7.

7 Tertius ¶ est casus, non solum possunt patroni singulares singulariter præsentare, & non potest agere de contemptu non vocatus; sed etiam possunt singulariter compromittere præsentationem in aliquos; quod si patroni vocent compatronos ad præsentandum, cautius agēt, quamuis ad eos iure singulari spectet præsentatio.

8 Quartus ¶ est casus; quando patroni sunt vocandi etiā, si vocentur ad electionem, & non dicatur, ad præsentationem tenebit vocatio. Federic. conf. 102. num. 1.

9 Quintus est ¶ casus quando patroni, vt singuli præsentare debent, licet possint præsentare separatim, si tamen consuetudo sit in loco de hoc obseruata, seruari debet. Abbas conf. 76. par. 2. Rocch. de Curte de iurepatr. verbo honorificum. quæst. 60. in fine. Lapus allegat. 78. num. 2.

10 Et quis modus sit ¶ seruandus in coadunandis patronis, & numquid maior pars possit citari facere minorem, & restringere terminum præsentandi à iure præfixum, vide Abbat. in cap. cum nobis. num. 9. de elect. & de his Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 2. art. 8. præsertim num. 10. & sequentibus. Quod si Parochiani ¶ debeant præsentare, vt vniuersi, quia hoc vt vniuersi habent ex cōsuetudine, vel quia de bonis communibus ædificauerunt, construxerunt, vel dotauerunt ecclesiam; tunc vt vniuersi illud ius habentes vocari debent, & in vnum locum conuenire. iuxta dicta à Ioann. Andr. in cap. 3. de iurepatronat. Et ita ¶ seruatur Pisis in ecclesijs, quarum iurepatronatus pertinet ad Parochianos, qui vocati hora destinata simul conueniunt in ecclesia vacante, ibique per secreta suffragia eligunt præsentandum, & de tali actu loquitur Lambertin. vbi supra art. 9. quo casu locatores Domorum existentium intra Parochiam sunt vocandi, nisi habitatores sint vocati in fun-

datione, vt quia in fundatio-
 ne fuerit referuatum ius patro-
 natus habitantibus in Paro-
 chia. Nam tunc habitantes
 tantum vocabuntur, & in hoc
 etiam attendi debet loci con-
 suetudo. Lambertin. vbi su-
 pra. artic. 10. num. 4. & se-
 13 quentibus. Quando t̄ autem
 ius patronatus pertinet ad po-
 pulum, tunc omnes de po-
 pulo erunt vocandi, non au-
 tem solum regentes Vniuer-
 sitatem. toto titulo. ff. quod
 si cuiusque Vniuers. nom. & ita
 14 seruatur t̄ in Diocesi Pisana,
 in qua quædam Ecclesiæ ru-
 rales sunt ius patronatus Cõ-
 munitatum dictarum Villa-
 rum, & hominum ibidem
 habitantium: & vacante ec-
 clesia dicti habitatores con-
 ueniunt simul in ecclesia pro
 electione præsentandi. Ve-
 15 rum t̄ si populus solitus sit
 eligere Antianos, vel alios,
 penes quos sit omnis populi
 potestas. ad tex. in S. Sena-
 tusconsultum instit. de iure
 nat. gent. & ciu. & tunc ij so-
 li præsentant; vt est Pisis,
 16 vbi t̄ Domini Priores populi
 dictæ Ciuitatis eligunt nomi-
 ne populi Priorem ad Prio-
 ratum Ecclesiæ sancti Sixti

dictæ Ciuitatis, cuius eccle-
 siæ fuit etiam Prior Dominus
 Vincentius Mazzolius Deca-
 nus Pisanus, auunculus meus
 carissimus; cuius anima re-
 quiescat in pace; & de hoc
 vide Lambertin. vbi supra.
 artic. 11. & eundem. art. 12.
 vbi ait in omnibus casibus,
 17 in quibus t̄ filij familias, fe-
 minæ, virgines, & viduæ sem-
 per quando domicilium re-
 præsentant, admitti debent
 ad præsentandum, quia aliàs
 de iure tales interuenire de-
 berent in gerendis per popu-
 18 lum: licet hodie t̄ secundum
 consuetudinem seruetur con-
 trarium secundum aliam do-
 ctrinam Innoc. in cap. 2. de
 noui oper. nunciat. & ita ser-
 uatur in supradicta Diocesi
 Pisana, in qua tantum viri
 admittuntur. Et in dictis ca-
 19 sibus t̄ quando omnes de po-
 pulo vocantur, tunc pupilli
 maiores septennio, vel eo-
 rum tutores admittuntur ad
 præsentandum, cum omnes
 dicantur de populo. Lam-
 bert. vbi supra. art. 13. si non
 habeant tutorem, tunc eorū
 portio accrescit cõpatronis.
 Quod si ius patronatus totum
 20 pertineat ad infantem t̄ non
 ha-

habentem tutorem, suffice-
ret, quod aliquis suus con-
fanguineus pro eo presenta-
ret, & erit actus validus, etiã
non secuta ratificatione, cum
pro eo infante vtiliter agat.
Lambertin. vbi supra art. 14.
2 Si autem † ius patronatus spe-
ctet ad aliquos iure singulo-
rum, seu iure Collegij, tales
non possunt admittere non-
patronum ad presentandum,
vno ipsorum contradicente.
argumento tex. in cap. scri-
ptum, vbi Abb. num. 3. de
elect. & in cap. quia propter.
& in cap. in causis. de elect.
& de hoc Lambertin. vbi su-
pra artic. 16. Et eadem † ra-
tione maior pars patronorũ

non potest in aliquem com-
promittere presentationem
in vita, minori parte, seu vno
tantum contradicente. Abb.
in capit. cum Vinctoniensis.
num. 3. de elect. & in dicto
cap. in causis; quod procedit
in habentibus ius patronatus
iure Collegij, seu Vni-
uersitatis; si enim † essent
patroni habentes ius patro-
tus, vt singuli possent sepa-
ratim, & ad libitum infra le-
gitima tempora presentare,
seu compromittere; de quibus
vide Lambertin. vbi supra.
artic. 17. Nec in presenta-
tione seruari debet forma
tradita in c. quia propter. de
elect. vbi hoc declarat Abb.

CAPVT TERTIVM.

Quis debeat facere conuocare Collegium, quando
ius patronatus pertinet ad Collegium.

SVMMARIVM.

1 Collegium quando habet
presentare, quis illud con-
uocat.
2 Habens potestatem illud
Praxis Iuris patron.

conuocandi,
3 Vel si nullus habeat pote-
statem, antiquior conuocat.
4 Minor pars potest conuo-
care maiorem, si labatur tem-
pus.

L 3 5 Et

15 Et si non poterit conuocare, poterit presentare.

16 Canonici conuocati si sint, & dua partes ex illis remaneant, possunt actum expedire.

17 Sed si dua partes recesserunt, tertia pars nihil agere potest.

18 Omnibus conuocatis, si compareant dua partes, valide fit presentatio.

19 Pisis conuocatio fit à seniori, quando Collegium habet ius patronatus.

1 **Q**uando quæritur si quis debeat conuocari facere eos, quorum interest quando ius patronatus pertinet ad Collegium, seu Vniuersitatem, constituas cum Lamberrin. de iur. patronatus. lib. 2. part. 2. quæst. 2. artic. 19. sequentes casus.

2 Prius est si sit aliquis, qui ex privilegio, statuto, seu consuetudine habeat talem potestatem conuocandi, ille id poterit facere; sed si vellet abbreviare terminum iuris datum ad presentandum, non posset. Abb. in cap. cum nobis. nu-

mero 9. de electio.

3 Secundus est si casus, si nullus sit, qui habeat talem potestatem, antiquior faciet conuocationem. Abb. in capitulo 1. num. 4. de maiorit. & obed. quod procedit in Collegijs ecclesiasticis. Innocen. & Abb. in dicto c. 1. & quando est Vniuersitas secularis, dua partes debent congregare tertiam partem, & expedire actum, si tertia pars non venerit. Abb. & Felinus in cap. cum omnes. de constitut.

4 Tertius est si casus, stante fine termini iuris dati ad eligendum, seu presentandum, pars presentans etiam si sit minor, vel vnus tantum, poterit conuocare maiorem partem. Abb. dicto cap. cum omnes. num. 13. Si autem non possit alios conuocare ex aliqua causa, poterit solus actum electionis, seu presentationis expedire. Innoc. nu. 6. in cap. cum nobis olim. vbi Abb. num. 9. in fine. de electio. Nam iura Collegij in vno conseruantur etiam alijs mortuis, vt notatur in c. 1. de elect. vbi Abb. num. 6.

6 Quartus est casus; si ca-

nonici omnes de Collegio sunt vocati pro electionis præsentationis, vel alterius negocij expeditione, si duæ partes remanserunt, semper poterunt actum expedire, est enim idem, ac si tertia pars vocata noluisse venire, nam paria sunt non venire, vel venire, sed non expectare vsque ad finem, vt in cap. i. de iudic. & in cap. certum. i. i. quæst. 3. ita Abb. in dicto cap. cum nobis. nu. 10.

7 Quintus est casus: Si in casu præmisso duæ partes recesserint, vel ultra, tunc tertia pars nihil agere potest, quia Capitulum non conseruatur in minori parte, vt in cap. ecclesia. il secundo. de elect. & illi recedendo viden-

tur reuocare vocationem factam, nisi instet finis termini iuris, vt per Abb. in dicto cap. cum nobis. num. 10.

8 Sextus est casus, vocatis omnibus, si tamen compareant duæ partes tantum, valebit præsentatio, quæ fiet per maiorem partem illarum duarum partium. ita Ioan. Cald. consil. i. r. de iure patron. & quando debeant venire ad sonum campanæ, ponit Abb. in dicto cap. in causis. num. 5. de elect. & vide Felin. in cap. cum omnes. de constitut. Pisis t. autem quando ius patronatus pertinet ad Vniuersitate, puta Parochianorum, conuocatio fit à seniore.

CAPVT QVARTVM.

Ius patronatus si spectet pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium existentem de Collegio, quomodo fiat præsentatio.

SVMMARIVM.

I Patronus si quis pro parte

fit, pro alia Collegium, de quo & ipse vnus est, quomodo debeat præsentare. Et de-

L 4 bet

- bet eundem presentare.
2. Quilibet potest fungi duplici officio.
4. Collegij actus si rite non fiat, etiam minor pars appellare potest.
5. Dummodo allegetur causa rationabilis.
1. **S**I quis tamen habeat ius patronatus de per se ut singularis persona in aliqua ecclesia, cuius ius patronatus pars pertineat ad Collegium, puta Capitulum, cuius ille etiam est Canonicus, poterit presentare cum Capitulo, tanquam vnus de Capitulo, & postea de per se, ut patronus:
2. quilibet tamen enim potest fungi duplici officio, licet sit vna persona. cap. à collatione. de appellat. lib. 6. Abbas in cap. cum olim. n. 2. de re iud.
3. Debet tamen vnum & non diuersos presentare, quia qua conscientia ducitur ad presentandum vnum iure Collegij, eadem conscientia

debet duci ad presentandum eundem iure singulari. per cap. penult. §. porro. de elect. lib. 6. Lapis allegat. 2. n. 4. & 5. de quo vide Abbat. & Felin. num. 3. in d. cap. cum olim. Vide Lambertinum de iure patron. lib. 2. par. 2. q. 2. art. 20. Quod si tamen actus canonicè non fieret, poterit à minori parte appellari. cap. cum nobis olim. de election. Ideoque dicunt Doctores, quod ad impediendum actum Vniuersitatis, ne fiat, sufficit contradictio minoris partis. per cap. 1. de his quæ fiunt à maiori par. cap. Immo sufficit contradictio vnius canonici Nicæna. vbi Archid. dist. 31. dummodo tamen allegetur causa rationabilis, quare fieri non debeat. Vnde clarum est, vnum solum eum iustitia posse impedire Vniuersos: & talis contradictio est appellatio extrajudicialis. Lambertin. vbi supra art. 21.

CAPVT QVINTVM.

Quæ actio competat patronis contra impediētes eos præsentare.

SVMMARIVM.

- 1 Patronis competit actio confessoria, & negatoria contra impediētes eos præsentare.
- 2 Actio illa an competat utilis, vel directa.
- 3 Actio directa eis competit.
- 4 Author de his dixit.

Patronis ꝑ contra impediētes eorundem patronorum præsentationem competit actio confessoria, & negatoria. Rocch. de Curte de iurepatron. verb. ius. q. 1. princ. nu. 6. & ita communiter. glos. in fi. in cap. examinata. de iudic. vbi Ant. de Butr. Abbas, & alij. An au-

tem'talis ꝑ actio competat directa, vel utilis, vide glos. in l. in rem. S. loca sacra. ff. de rei vendic. Bald. Cardin. & Barbat. in cap. quanto. de iudic. & concludunt Abbas, & alij competere ꝑ directam, quia non datur pro ipsa ecclesia, sed pro ipso iurepatronatus, seu iure præsentandi; quod ius est in dominio patronorum. vide Felinum, & alios in dicto cap. quanto. & Lambertinum de iurepatron. lib. 2. par. 2. quest. 2. art. 22. Et de his actionibus vide Doctores in s. æquè. Inst. de action. vbi & ego ꝑ latè dixi, dum essem publicus Professor in florentissimo Pisano Gym-

CA-

CAPITULUM SEXTUM.

Quomodo facienda sit presentatio, an presentari possint plures, & numquid presentatio possit compromitti, vel fieri sub conditione.

SUMMARIUM.

- 1 Patroni dicuntur presentare proprie.
- 2 Abusue vero eligere.
- 3 Forma presentationis.
- 4 Patronus dicens volo presentare, si concurrunt alia requisita presentare dicitur.
- 5 Idem est si dicat, presento vobis ad talem Ecclesiam.
- 6 Idem etiam est, si dicat presento Titium presentem non addito cognomine.
- 7 Si autem dicat, presento quem talis presentabit, non presentat.
- 8 Electio non valet, si eligens dicat, eligo quem talis elegerit.
- 9 Patroni possunt plures presentare, ut Episcopus unum instituat.
- 10 Collegij pars si unum, alia

- 11 pars equalis alterum presentent, magis idoneus institutus est.
- 11 Patroni possunt compromittere potestatem presentandi.
- 12 Patronus facto compromisso, re non integra non potest presentare.
- 13 Compromissarij si presentent indignum, & compromittentes ratificet, perdunt ius.
- 14 Compromittentes eligunt, si electus à compromissarijs renunciet.
- 15 Presentatio sub quavis conditione fieri potest, dummodo purificetur infra tempus indatum ad presentandum.
- 16 Patronus ecclesiasticus potest duos sub conditione presentare.

1 Patroni + dicuntur proprie presentare Rectorem

rem ad vacantem ecclesiam .
 cap. quod autem. ibi præsen-
 tatus, & ibi præsenratio. cap.
 quia clerici. ibi præsententur.
 cap. illud. ibi, ad præsentatio-
 nem. ca. cum laici. ibi, ad eo-
 rum præsentationem. & in
 cap. consultationibus. ibi, ad
 præsentationem. & ibi, tem-
 pore præsentationis. & alibi
 in titulo de iurepatronatus.
 2 Igitur ¶ in propriè, & abusiue
 eligere dicuntur: nec sufficit
 patronis post vacationem co-
 gitare super nominatione
 præsentandi; sed necesse est
 actualiter eum præsentare.
 3 Forma ¶ autem huiusmodi
 præsentationis erit compare-
 re coram Superiore, vel alio
 habente ius instituendi, vna
 cum præsentando duobus te-
 stibus & notario, dicendo.
 4 Coram Domino &c. Com-
 parèt Raynūtius patronus ec-
 clesie S. Bartholomæi vacan-
 tis per obitum presbyteri An-
 tonij, vltimi illius Rectoris:
 & præsentat coram vobis ad
 dictam Ecclesiam Presbyte-
 rum Nicolaum Clericum Pi-
 sanum præsentem & acceptã-
 tem, petens dictam præsen-
 tationem admitti, dictumque
 præsentatum institui; & prout

infra formam præsentationis
 afferemus. De qua praxi vi-
 de Abbatem in cap. vlt. de
 iurepatron. & Lambertinum
 de iurepatronat. lib. 2. par. 2.
 quæst. 3. art. 1. n. 5.
 4 Quod si ignorantèr ¶ pa-
 tronus coram Superiore, &
 præsentando diceret
 hæc verba, Volo præsentare
 vobis talem pro Rectore, &c.
 quia tunc cum facto fiat præ-
 sentatio, debet intelligi, id est
 Præsentō, cum adsint re-
 quisita in præsentatione,
 scilicet persona præsentan-
 tis, præsentia præsentati, &
 habentis instituere, vt per
 Lapum alleg. 75. Lambertin.
 vbi sup. art. 2. & art. 11. nisi
 præsentandus esset notus, vt
 supra dictum est. Eadem
 5 ratione ¶ dicendum est, si ad-
 sint tres illæ personæ requisi-
 tæ in præsentatione, & dicat
 patronus, Præsentō vobis ad
 talem ecclesiam; & non dicat
 quem: vel dicat, Præsentō Ti-
 tium; & non dicat cui, cense-
 tur nihilominus facta præsen-
 tatio, vt per Lambertin. vbi
 6 sup. art. 3. Idem est ¶ si præ-
 sentet Titium clericum præ-
 sentem, cum alijs requisitis,
 non addito alio cognomine
 di-

di Titij, dummodo constet
 de quo presentans senserit.
 Lambertinus vbi sup. art. 4.
 7 Si autem ꝑ patronus dicat,
 Presento quem talis presentabit;
 nulla est presentatio, nisi secuta
 presentatione illius talis. Vnde per
 illa verba potius ordinatur, & con-
 stituitur procurator ad presentandum;
 quod vacante ecclesia fieri potest.
 cap. vlt. de concess. prebend. argu-
 mentando à contrario sensu.
 8 Quamuis non ꝑ valeat electio,
 si dicatur, Eligo quem voluerit
 Decanus. cap. in electionibus. vbi
 gloss. in verb. incerta. de elect. lib. 6.
 Potest tamen fieri electio sub
 conditione, si talis non obtinebit.
 gloss. vlt. in cap. cum terra; & ibi
 Doctores, de elect. vel cum consilio
 certæ personæ. per text. in cap. cum
 inter il terzo, de elect. vide Lambertin.
 vbi supra art. 5.
 9 Adnotandum ꝑ est etiam,
 quod patroni possunt ad vacantem
 ecclesiam plures presentare, ea lege,
 vt vnus ex eis ab Episcopo eligendus
 instituat. ita habetur in Clement.
 plures in vers. quibus etiam, de iure
 patronat. quod

procedit in omnibus patronis
 tam clericis, quàm laicis, dum-
 modo eis non competat ius
 patronatus iure vniuersali pu-
 ta Collegij, vel Vniuersitatis,
 quod declara, vt per Lambertin.
 vbi supra art. 6. & 8. vbi
 si ius patronatus pertineat ad
 Collegium, & media pars pre-
 sentet ꝑ vnus, altera alterum
 valet vtraque presentatio, &
 erunt attendenda maiora me-
 rita presentatorum. Patroni ꝑ
 possunt insuper compromittere
 in certas personas potestatem
 presentandi, & possunt
 eligere aliquos, à quibus
 eligantur compromissarij, qui
 postea presentent illum, qui
 eis placuerit, & sic à principio
 possunt esse compromissarij
 incerti, certificandi tamen
 per eos, quibus est data potestas
 eos eligendi. ita est text. in
 cap. in causis. vbi Abb. &
 Doctor. de elect. Lapsus allegat.
 78. num. 5. Lambertin. vbi supra
 art. 7. & in casu ꝑ talis
 compromissi, re non integra
 patronus non potest presentare.
 Doctor. in dicto cap. in causis:
 & si compromissarij non presentet
 debito tempore, fit deuolutio
 ad superiorem. cap. si compromissarius.
 de

de elect. lib. 6. Et si compro-
 13 missarij præsentent indignū,
 & compromittentes ratam
 habuerint præsentationem,
 amittunt pro illa uice ius præ-
 sentandi. dicto cap. si compro-
 missarius. §. si vero eligat.
 14 Et ꝑ sicut electo à compro-
 missarijs renunciante eligunt
 compromittentes dicto §. si
 vero eligit; ita renunciante
 præsentato, vt per Lambert.
 vbi supra dicto art. 7.
 15 Potest etiam fieri ꝑ præsen-
 tatio sub conditione incerta,
 dubia, & obscura, dummo-
 do talis conditio infra tem-
 pus datum ad præsentandum
 purificetur, incertitudo cer-
 tificetur, & obscuritas fiat
 clara. ad text. in dicta Cle-
 ment. plures. de iurepatrona-

tus. quod procedit etiam in
 patrono ecclesiastico. Nec
 obstat, quod præsentatio ec-
 clesiastici habeat vim electio-
 nis, quia, vt dicit Rocch. de
 Curte. de iurepatronat. ver-
 bo honorificum. q. 9. num. 34.
 illud procedit quo ad hoc, ne
 patronus ecclesiasticus va-
 riare possit, sicut nec electo-
 res variant, non autem quo
 16 ad reliqua. Potest ꝑ tamen ec-
 clesiasticus præsentare duos
 sub conditione, & successiue
 pro eius securitate, vt euitet
 lapsum temporis, puta præ-
 sento Stephanum, qui si fue-
 rit indignus, vel non idoneus
 præsentato Laurentium. de
 quo per Lambertin. vbi supra
 artic. 9.

C A P V T S E P T I M V M.

Ponitur forma præsentationis.

S U M M A R I V M.

- 1 Forma præsentationis.
- 2 Edicti forma ponitur in-
 fra.

- 3 Scriptura in præsentatione
 non est de substantia.
- 4 Cautela est etiam in præ-
 sentatione scripturam adhi-
 bere.

For-

Forma nunc ꝑponitur præsentationis faciendæ, vt de praxi constet. quam ponit, & declarat Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. ar. 1. r. quæ est huiusmodi.

Iacobus Gallettus laicus nobilis Pisanus, patronus, seu in quasi possessione iurispatronatus, seu iuris præsentandi existens parochialis Ecclesiæ sancti Petri ad hirschiam Pifarum vacantis per obitum venerabilis presbyteri Sigismundi de Nobilibus vltimi, & immediati Rectoris illius extra Romanam Curiam defuncti, & infra quadrimestre à iure patronis laicis concessum, constitutus coram vobis admodum Reuerendo Domino N. Vicario Generali Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Pisani, cõfidens de bonis moribus, & idoneitate Venerabilis presbyteri Torpetis de Gaddis sacerdotis Pisani, eundem Torpetem coram vobis præsentat ad regimen, curam, & administrationem prædictæ Ecclesiæ sancti Petri, sacerdotem litteratum, & idoneum ad dictum beneficium assequendum, præsentem,

coram vobis existentem, & acceptantem; Petens dictam præsentationem admitti, dictumq; sic præsentatum ad dictam ecclesiam institui omni meliori modo.

Quo factò D. Vicarius de stylo dicit, visis, & auditis prædictis prædictam præsentationem admittit si & in quantum & successiue commisit fieri edictum in forma, præsentibus duobus testibus, & notario, qui se roget de prædictis, & omnia apud acta Curia reponat; cuius edicti forma ꝑponitur in cap. vlt. de elect. lib. 6. & ponitur in libro sequenti cap. 2. in qua præsentatione de necessitate, & de ꝑ substantia non requiritur scriptura, nam gloss. in cap. 1. §. postquam autem in verbo in scriptis de censib. lib. 6. enumerat casus in quibus de substantia requiritur scriptura, & non enumerat istum; bene tamen ꝑ est ad cautelam adhibere super hoc actu scripturam, maxime pro probanda quasi possessione. & de hoc Lambertin. vbi supra art. 1. 2. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. Et in fine dictæ præsentationis Canc-

cellarius Curiae Archiepiscopalis ponit diem, in qua dicta praesentatio fuit facta, &

admissa cum duobus testibus, & commissio edicti.

CAPVT OCTAVVM.

Præsentatio fieri debet coram habente instituere, & præsentatus debet præsentationem acceptare.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatio fit coram habente instituere.
- 2 Patronus si per epistolam præsentet, epistola intra debitum tempus est exhibenda.
- 3 Præsentatus si intra debitum tempus deferat instrumentum habenti instituere, valet præsentatio.
- 4 Sede vacante præsentatio fit coram Capitulo.
- 5 Laicus non potest ecclesiam conferre.
- 6 Ecclesia patronata in confinis duarum diocesium erit communis Episcopis illarum.
- 7 Quamuis alij dicant spectare ad Episcopum, in cuius Diocesi est caput ecclesie.
- 8 Alij asserunt illius Episcopi

esse, in cuius Diocesi est porta ecclesie.

- 9 Præventioni est locus, quando instituendi potestas est pænes duos in solidum.
- 10 Præsentatio si fieri debeat cum consensu alicuius, consentire debens præsens erit.
- 11 Præsentatus debet acceptare præsentationem, & Præsentatio facta de præsentate, & tacente valet.
- 12 Absens notus præsentatus debet intra debitum tempus consentire, & acceptare.
- 13 Præsentationis acceptatio fieri debet intra debitum tempus.
- 14 Præsentatus non potest cogi ad præsentationem acceptandam.
- 15 Præsentatus post præsentationem potest patrono gratias agere.

- 16 Clericus potest precari patronum pro beneficio obtinendo.
- 17 Beneficio de accepto tenetur quis gratias agere. Ingratitudo vitium pessimum.
- 18 Presentatus post presentationem dans aliquid patrono, quando non committat simoniam.
- 19 Presentatus non potest imponere censum ecclesie patrono soluendum.
- 20 Fructus presentationis sunt quia ordinarius non potest instituere sine presentatione.
- 21 Presentatio acquirit presentanti ius presentandi.
- 22 Presentatio reuocat ordinationem ordinarij.
- 23 Presentatus habet ius petenda institutionis.

1 **P**resentatio ꝑ de necessitate debet fieri coram habente instituere, & vera est presentatio, quando persona presentati sensibus corporeis exhibetur coram habente instituere. cap. ea noscitur, ibi ipsis Dioecesanis presentauit, vbi Abb. de his, quæ fiunt à Præl. Abb. & alij in cap. vlt. de iurepatronat. Et si patronus ꝑ presentet per epistolam ad hoc vt valeat presentatio,

debet epistola presentari habenti instituere infra tempus datum ad presentandum. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 4. artic. 2.

3 Et si ꝑ ipse presentatus infra dictum tempus deferat instrumentum habenti instituere, tenet presentatio. ita Lopus allegat. 75. num. 6. & Lambertin. vbi supra artic. 3. Et

4 quando ꝑ presentatio deberet fieri coram Episcopo, sede Episcopali vacante fiet coram Capitulo, secundum Io. And. in cap. nobis. de iurepatron. per text. in cap. 1. de institut. lib. 6. Non potest ꝑ tamen laicus concedere, seu conferre ecclesiam patronatam absque Episcopo, etiam stante consuetudine. Rocch. de Curte de iurepatron. in verbo honorificum. quæst. 62. num. 98. Abb. in cap. quod autem, in fine, de iurepatronatus: nisi hoc habeat ex priuilegio Papæ, de qua re vide Lambert. vbi supra art. 5. Si autem ecclesia ꝑ patronata sita sit in confinibus duarum Dioecesium, erit communis Episcopis illarum, sicuti communis est quo ad Parochialia. gloss. vlt. in fine in c. licet in regulis 16. quæst.

quæst. 3. ficuti & arbor in
 confinio posita. S. insula.
 instit. de rer. diuis. & si Epi-
 scopi discordent, superioris
 Metropolitanæ partes erunt
 ordinare, vt alternis vicibus
 illi Episcopi ecclesiam ordi-
 nent. ita est text. in Clemen.
 plures. S. & vt facilius. de
 iurepatronatus: quamuis alij
 dicant ꝑ illius Episcopi præ-
 dictam ecclesiam esse, in cuius
 Dioecesi situm est caput
 ipsius ecclesiæ, argumento
 text. in l. cum in diuersis. ff.
 de Relig. & sumpt. fun. Alij
 putarunt ꝑ illius Dioecesis ec-
 clesiam esse, in cuius solo fi-
 ta est porta ecclesiæ, argu-
 mento text. in l. prædijs. S.
 qui domum, & quod ibi no-
 tat Bart. ff. de legat. 3. De
 qua re vide Bellencinum in
 suo tract. de charitatio sub-
 sidio quæst. 52. & Lambert.
 vbi supra art. 6. vbi aiunt pa-
 tronos rectè præsentare co-
 ram vno ex dictis Episcopis.
 9 Quando autem ꝑ apud duos
 insolidum est potestas insti-
 tuendi, tunc est locus præuen-
 tionis, vt per Lambertin. vbi
 supra art. 7. Quod si præsen-
 tatio ꝑ sit facienda cum con-

Praxis Iurispatron.

sensu alicuius, requiritur ille,
 qui debet consentire cum il-
 lo, qui debet præsentare.
 Lopus dicta allegat. 75. Car-
 din. in clem. 1. quæst. 9. de
 iurepatronatus. Insuper præ-
 sentatus ꝑ debet acceptare
 præsentationem. Calderin.
 consil. 17. de iurepatron. La-
 pus allegat. 8. quando autem
 quis est præsens, & finit præ-
 sentari, intelligitur consenti-
 re, & acceptare, nec aliud
 requiritur. Cardin. in capitu-
 lo vlt. de iurepatron. col. vlt.
 12 Vbi autem ꝑ permittitur, quod
 absens notus præsentetur,
 tunc expresse infra tempus
 datum ad præsentandum de-
 bet consentire, & acceptare
 præsentationem. Rocch. de
 Curte. de iurepatron, in ver-
 bo honorificum. quæst. 36.
 Lambertin. vbi supra libro 2.
 parte 2. quæst. 5. artic. 1. Et
 13 sic acceptatio ꝑ præsentati
 fieri debet intra semestre, vel
 quadrimestre datum ad præ-
 sentandum. Cardin. in dicto
 cap. vlt. colum. vlt. etiamsi
 patronus sit clericus, vel lai-
 cus, cum in tali præsentati-
 one non habeat locum.
 text. in cap. quam sit. in

M prin-

princip. de elect. lib. 6. ita
 Abb. in consil. 75. parte 2.
 & Lambertin vbi supra arti-
 culo 2. num. 4. sed non potest
 cogi presentatus ad ac-
 ceptandum presentationem;
 Nam beneficium non confer-
 tur in inuitum. cap. benefi-
 cium. de regul. iur. libro 6.
 text. autem in capit. vt quis
 duas. de elect. lib. 6. habet
 in locum in presentato per pa-
 tronos habentes ius presen-
 tandi iure vniuersali, secus si
 absint patroni iure singulari,
 & vnusquisque pro iure suo,
 vt per Lambertin. vbi supra
 artic. 3. in fine.
 Potest etiam presentatus
 absque labe simoniae post pre-
 sentationem agere gratias
 presentanti, cum possit, &
 quod plus est, preces offer-
 re patrono pro beneficio ob-
 tinendo: de quibus precibus
 tractat Abb. in cap. per in-
 quisitionem. colum. 2. de
 elect. Immo tenetur quis
 de accepto beneficio gratias
 referre, est enim ingratus,
 qui non reddit, vel dissimu-
 lat; omnium ingratus, qui
 obliuiscitur, immo, vt
 alius dixit, immemores bene-

ficij omnes oderunt: etenim
 ingratitudo est ventus vrens,
 siccans fontes pietatis, &
 fluuenta gratiae. Sanct. Ber-
 nard. in sermone 2. de con-
 temptu Mundi. vide de hoc
 Lambertin. vbi supra artic. 5.
 Si autem post presentatio-
 nem presentatus absque ali-
 quo pacto, sed ex mera libe-
 ralitate det aliquid tempora-
 re ipsi patrono, non commit-
 titur simonia; dummodo non
 habuerint mentem corrup-
 tam. argumento eorum, que
 dicuntur per Abb. & Doct.
 in cap. & si quaestiones. de
 simonia. & in hoc conside-
 rari debet qualitas dantis,
 & recipientis, & muneris. Si
 autem presentatus impone-
 ret censum Ecclesiae soluen-
 dum patrono, debet puniri
 poena arbitraria, & si ante
 presentationem dictum cen-
 sum promisit, est simoniacus,
 vt per Doctor. in cap. grauis.
 de censibus.
 Fructus autem presenta-
 tionis sunt isti. Primus, sine
 presentatione Ordinarius non
 potest quem instituire ad Ec-
 clesiam patronatam. Secun-
 dus, presentatio acquirit
 pra-

præsentanti ius præsentandi.
cap. consultationibus. de iu-
repatronatus. Tertius, præ-
sentatio ¶ reuocat ordinatio-
nem factam ab Ordinario si-

ne præsentatione. Quartus,
quia ¶ præsentatus habet ius
petendæ institutionis ab Or-
dinario; de quibus vide Lam-
bertin. vbi supra art. 7.

CAPVT NONVM.

Præsentatus habet ius ad rem, non
in re.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatus habet ius ad rem, non in re.
- 2 Si accepit præsentationem.
- 3 Per præsentationem non contrahitur matrimonium de presenti inter præsentatum, & Ecclesiam.
- 4 Præsentatus per institutionem acquirit ius in re.
- 5 Præsentandi facultas utilior videtur, quam facultas instituendi.
- 6 Præsentatus ante institutionem se ingerens in collectione fructuum, cadit à iure suo, & colliganti datur.

- 7 Quod procedit si administrat in spiritualibus, vel temporalibus.
- 8 Et id procedit etiam seculæ institutione, à qua fuit appellatum.
- 9 Concil. Tridentin. sessione vigesima secunda de reform. capitulo undecimo, vbi usurpans fructus beneficij, si sit patronus perdit ius patronatus.

P Ræsentatus à ¶ patronis laicis, vel clericis habet ius ad rem, non in re. Cardin. Seraphin. decisione 1238. num. 4. Abb. in capitulo cum Bertoldus. opposit. 2. de re iudic. & ibi Felin. colum. 1. & 2. vbi de-

M 2 clarat

1 declarat quid sit ius ad rem,
2 vel ius in re. Quod est ve-
3 rum, si presentatus accep-
4 tabit ipsam presentationem.

Calderin. consil. 17. de iure-
patronatus. etiam si presentatio non fuerit admisa ab eo, cui facta est, vt per Lambertin. de iurepatronatus. libro 2. parte 2. quest. 5. artic. 8. num. 4. & vndecimo.

3 Et ideo per presentationem non contrahitur matrimonium inter presentatum, & ecclesiam de presenti, sed de futuro, cum per eam tribuatur ius ad rem. Lopus allegat. octaua in principio. & allegat. 75. numero 4. & Calderin. consil. 9. de iurepatronat. & per Lambertin. vbi supra articulo 9.

4 Et ideo per institutionem presentatus acquirit ius in re, & maius ius consequitur ab instituyente, quam a patrono, & pinguis habet Episcopus in beneficio, quam patronus. Abb. in cap. in Lateranensi. de prabendis. Rota Roman. de iurepatronatus in nouis. decis. vndecima, num. 2. Felin. in capitulo cum venerabilis. colum. 12.

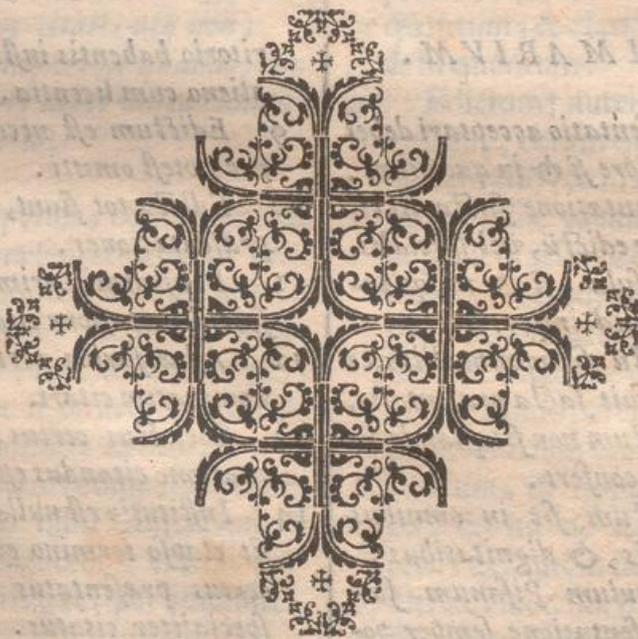
in fine, de exceptione. vbi ait, si sibi daretur optio, magis eligeret facultatem presentandi, quam instituendi, quia patronus, prout vult prouidet ecclesie, & sine presentatione non potest dari institutio in beneficijs iurepatronatus regulariter, nisi sit derogatum per Summum Pontificem. Et ideo presentatus ante institutionem ingerens se in recollectione fructuum beneficij, ad quod fuit presentatus, vel in dicti beneficij administratione, cadit a iure suo, & si lis sit cum eo, colligati tribuitur. clemen. vnica. de sequestr. possess. & fruct. Rebuff. in sua praxi beneficiaria. titulo de subrogationibus. num. 8. Mandosius in verbo, priuationes. folio 35. Quaranta in summa Bullarij, in verbo beneficiorum possessio. fol. 97 & late Crescentius decis. 6. de iurepatronatus. Rot. Roman. qui omnes concludunt text. in cap. auaritia. de electio. lib. 6. habere locum in omnibus beneficijs. Quod procedit si presentatus administret in temporalibus, vel

Pars II. Lib. VIII. Cap. IX. 181

8 vel spiritualibus, per se, vel
per mediatas personas in to-
tum, vel in partem: is enim
semper amittit ius petendi
institutionem ipso iure, vt per
Lambertin. vbi supra articulo
9 vndecimo. Quod † procedit
etiam secuta institutione, à
qua fuit appellatum, & per
appellationem fuit impedi-
ta possessio, vt per eundem

Lambertin. vbi supra articu-
lo 12. Hodie autem contra
vsurpantes fructus beneficio-
rum, vel aliorum locorum
9 piorum, adest † Decretum
Concil. Tridentin. sess. 22.
de reformat. capitulo vnde-
cimo, quod si vsurpans eius-
dem Ecclesiæ patronus fue-
rit, perdit ius patronatus ipso
iure.

FINIS LIBRI OCTAVI.

Praxis Iurispatron.

M 3 LI-